

har idag indfundet sig i Thinget og overleveret mig det for ham udfærdigede Valgbrev, som jeg skal tilstille det til Valgbrevens Prøvelse nedfatte Udvalg.

Man fortsatte dernæst 3die Behandling af Forslag til Lov om Selveiendoms Indførelse paa det Sorø Akademie, Kjøbenhavns Universitet og Communitetet i Kjøbenhavn tilhørende Bøndergods.

Ordføreren: Jeg veed ikke, om det har været det ærede Thing i det Hele saa uventet, som det var mig, at der paa et saa fremrykket Stadium af denne Sag er fremkommet saa stærke Indvendinger mod det foreliggende Lovforslag som de, der igaar bleve fremførte. Jeg anseer det imidlertid for heldigt, at dette er skeet, thi naar det virkelig er saa, at indstigtsfulde Medlemmer her af Thinget endnu nære saa stærk Lovl om Retfærdigheden eller Hensigtsmæssigheden af den Foranstaltning, hvormed der her er Spørgsmaal, saa er det vistnok nødvendigt endnu at søge at bidrage Noget til at opklare den. Jeg tilstaaer, at jeg troede, det var lykkes ved Udvalgets Betænkning at tilbagevise de Indvendinger, der kunne gjøres mod Loven, men Betænkningen er for en stor Deel affattet ved Antydninger og Henviisninger, og da man atter her har gjentaget Paastande, der forlængst ere tilbagebreve, saa er det vel fornødent paany ganske kort at oplyse det Feilagtige i hvad der saaledes her paany er blevet gjort gjældende.

Det er ganske vist, at der i dette Forhold, hvormed her er Tale, foreligger Noget, der minder om en Gave eller en Belgjerning fra Staten, men dette ligger i Forholdets Ordning for en lang Tid tilbage (Hør!), det ligger i den Ordning, som det modtog som en Afslutning for de omhandlede specielle Godfers Bedkommende af de store Landboreformer, for hvilke Regjeringen ved Slutningen af det foregaaende Aarhundrede stillede sig i Spidsen. Disse store Reformer vilde man for de paagjældende Godfers Bedkommende have afsluttet ved en fast og bestandig Ordning af Forholdene; man vilde give Beboerne en Sikkerhed for deres Velfærd,

som ikke skulde være underkastet Tidens veksende Omflistninger; man troede at kunne opnaae dette ved at indføre et fast Afgiftssystem, forbundet med Selveiendom eller Arvesætte, men det faste Afgiftssystem skulde dog gjælde, hvad enten Selveiendom indtraadte eller ikke. Denne hele Foranstaltning var der vistnok en Belgjerning mod Beboerne, og man kan gjerne kalde det en Gave; det var i alt Fald en kjærlig Omsorg af en velstndet Regjering. Men det, hvori Belgjerningen, eller, om man vil, Gaven bestod, det var netop det, at man tilbød Bedkommende Eiendomsretten paa lempelige Vilkaar; det var ikke Vilkaarene selv, thi der er Intet, som vidner om, at de Afgifter, som man dengang fastsatte, vare paafaldende lave, at der egentlig bortskændedes noget af Statens Gods. Man fastsatte Afgifterne efter en nøiagtig Undersøgelse, saaledes at de svarede til samtlige Tidsforhold, men man søiede der til den Belgjerning, at man aabnede en bestemt Udgang for Beboerne til, naar de vilde melde sig, at erholde Gaarden til Eiendom, saaledes at den stigende Værdi af Eiendommene, som senere maatte indtræde, skulde komme Beboerne tilgode. Men dette Forhold, saaledes som man havde ordnet det i Slutningen af det forrige Aarhundrede, blev ikke til en saa ubestemt Fordeel for Beboerne, som man havde antaget, thi Tidene forandrede sig meget, og Afgiftssystemet selv var et combineret System, sammensat af Pengeafgift og Kornafgift, hvilken sidste skulde erlægges efter den veksende Kapitalstærke. Under de Forhold, som senere indtraadte, bleve disse Afgifter meget bydefulde, navnlig i Perioden fra 1817 til 1827, hvor Virkningen af de lavere Kornpriser følte blandt hele Landets Bondestand og Landbefolkningen. Medens nu de normerede Afgifter paa det beslagtede Krongods tildeels for dette Tidsrum bleve modererede, holdtes der, saavidt bekendt, paa Sorø Akademis Gods med streng Alvor paa de fastsatte Afgifter, og der var ikke Tale om nogen Gave eller Skænk til Beboerne i den Tid. Derefter kom vi ind i den nærværende Periode med stigende Kornpriser, og det vilde nu have været fordeeltigt for Beboerne at erhverve Eiendom paa de dengang fastsatte faste Afgiftsvilkaar, men, fik de denne